N°. [illegible]. 1860.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Dingsdag 6 November.

Deze courant verschijnt des dingsdags, donderdags en saturdags.
Binnen deze gemeente en Vlissingen geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is ƒ 3, franco per post ƒ 3,40.
De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS:
DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte, doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant. Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

F. LEEUWENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

Bij dit nommer behoort een bijvoegsel, inhoudende voorloopige verslagen wegens de staatsbegrooting enz., en verslag van den gemeenteraad te Zierikzee, zitting van den 29 october.

Editie van maandag avond 8 ure.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 5 november.

De gemeenteraad alhier zal op woensdag aanstaande, des namiddags ten half twee ure, eene openbare zitting houden, waarin de volgende onderwerpen zullen behandeld worden: missive van gedeputeerde staten, goedkeuring raadsbesluiten; adres P. de Zeeuw, voortzetting vergunning ledigen der secreetputten tegen betaling; adres bestuur der bijzondere school, om terug te komen op het onlangs ten opzigte der vaccine genomen besluit; missive van commissarissen wisselbank, kennisgeving vacature; missive van burgemeester en wethouders van Haarlem en 's Gravenhage, opheffing beurtveer; vaststelling suppletoir kohier hoofdelijken omslag 1860; benoeming hulponderwijzer school voor onvermogenden; voorstel van burgemeester en wethouders, onderhandsche verhuringen; uitloting van aandeelen geldleening ƒ 18000.

Bij besluit der centrale directie van Walcheren van 1 dezer, is, in plaats van den heer S. Roelse, die onlangs is overleden, tot oppercommies des eilands benoemd, de heer C. Proos, opzigter der 1e klasse van 's rijks waterstaat te St. Maartensdijk.

Heden voormiddag had een boer van Koudekerke met een wagen, waarop een voer hooi geladen was, het ongeluk dat deze voor het indraaijen der Sint Geertruidstraat in den Langendelft omsloeg.

De geheele opperlast kwam neder tegen het hoekhuis, een horlogiemakerswinkel, waarvan de glazen werden verbrijzeld, terwijl ook aan de uitgestalde horologien vrij belangrijke schade moet zijn toegebragt. Andere ongelukken zijn hierbij niet voorgevallen, hetgeen te verblijdender is daar weinige oogenblikken later een aantal kinderen uit de school voor onvermogenden zich in de nabijheid zou bevonden hebben.

* Uit IJzendijke meldt men ons het volgende:

De „kamer van Rhetorika" onder de zinspreuk „In minnen groenen," te Aardenburg, hield vrijdag avond alhier eene algemeene vergadering. Het publiek was bij deze gelegenheid vrij talrijk opgekomen, zoo dat deze bijeenkomst de som van ƒ 75,60 heeft opgebragt, geheel ten voordeele van de arbeidende klasse, die, zoo in deze als in de naburige gemeenten Biervliet en Hoofdplaat, door den hagelslag heeft geleden.

Dit is reeds de vierde vergadering, welke deze kamer in verschillende gemeenten van dit district tot bovengenoemd doel heeft gehouden, en eene aanzienlijke som heeft zij daardoor reeds bijeen.

Het voornemen bestaat om in nog een paar gemeenten van dit district dergelijke vergaderingen te houden, welke zeker ook met den besten uitslag zullen worden bekroond.

Door de regering is eene nota van wijzigingen ingediend op het wetsontwerp betrekkelijk de regterlijke indeeling. Die wijzigingen betreffen vooral de inrigting van het openbaar ministerie bij de kantongeregten en de aanwijzing der gevallen, waarin de hoogeraad bij vernietiging, tevens ten principale regt spreekt of de zaak verwerpt.

De commissie uit de koninklijke akademie van wetenschappen, belast met de zorg voor het opsporen, behouden en bekendmaken van overblijfselen der vaderlandsche kunst en beschaving uit vroegere tijden heeft bij circulaire de mede- [illegible] ingeroepen, waartoe men zich kan adresseren aan de koninklijke akademie te Amsterdam, voor bovengenoemde commissie.

Daar het hof wegens het overlijden der keizerin-weduwe van Rusland den rouw voor 6 weken zal aannemen, zal Z. M. de koning ook aan de St. Huberts feesten, die op het Loo zouden plaats hebben, geen deel nemen. Z. M. heeft prins Frederik, die pas teruggekeerd is, dadelijk een bezoek gebragt. H. M. de koningin wordt woensdag van Stuttgard in de residentie terugverwacht.

De heer D. Borski, te Amsterdam, heeft volgens het Algemeen handelsblad, zijn ontslag genomen als lid van de eerste kamer den staten generaal.

Naar men verneemt is op het adres, voor korten tijd door den raad der gemeente Nijmegen opgezonden, om eene slechting van den ringmuur en eene gelegenheid tot uitbreiding der gemeente te verkrijgen, door den minister van oorlog afwijzend beschikt.

Volgens ministerieel besluit, zullen voortaan geen Zwitsers of Duitschers meer voor de militaire dienst in Oost Indie worden aangenomen, maar alleen Nooren, Deenen en Zweden.

Men leest in de Rotterdamsche courant het volgende.

Wij vernemen met diep leedwezen dat volgens de jongste uit West-Indie outvangen berigten. van 5 october jl., de heer mr. L. Metman op het uiterste lag, en men bij het afzenden van de mail, ieder oogenblik zijn dood te gemoet zag. Indien deze vrees mogt worden bewaardheid, het vaderland in het algemeen en de residentie in het bijzonder zouden in het verlies van den heer Metman een vaderlandslievend en hoogst bekwaam staatsburger diep betreuren.

Den 31 october hield de heer Herman de Ridder, predikant bij de remonstrantsche gemeente te 's Gravenhage, in de Groote kerk, eene opwekkingsrede voor het bijbelgenootschap. Verder deelde hij mede, dat in een kort tijdbestek door de nederlandsche hervormde gemeente aldaar, bij de voltrekking van huwelijken, 150 bijbels waren uitgereikt; dat het getal leden met 50 was vermeerderd; dat door de bijbelvereeniging 33,097 bijbels en 770 bijbel- en gezangboeken waren uitgereikt, en dat gedurende het 46jarig bestaan van het bijbelgenootschap 774,460 bijbels waren verstrekt; eindelijk dat er reeds 20,000 bijbels in de javaansche taal waren verspreid, en dat de haagsche afdeeling in het afgeloopen jaar aanzienlijke legaten mogt ontvangen.

Men berigt van Termunterzijl dat aldaar voor weinige dagen een walvisch strandde, die eene lengte had van 60 voet. Het dier was reeds gestorven en is aldaar voor een' hoogen prijs verkocht.

Den 31 october is te Maastricht de doodstraf voltrokken aan den persoon van J. Nathan, door het provinciaal geregtshof in Limburg tot die straf veroordeeld, ter zake van moord, gepleegd op zijne schoonmoeder. De veroordeelde heeft veel berouw betoond over zijne misdaad en is goed voorbereid, met kalme gelatenheid, zijne straf te gemoet gegaan.

Den 30 october jl. is de gewone jaarlijksche zitting der standen van Luxemburg namens den koning groothertog door prins Hendrik der Nederlanden geopend. Z. K. H. gaf in de daarbij gehouden aanspraak eene gunstige schets van de gesteldheid des groothertogdoms, en zeide verder:

„Het heeft Z. M. den koning groothertog behaagd zijn gouvernement anders zamen te stellen. Twee leden van het vorige bewind zijn afgetreden, en zijn door twee van uwe voormalige ambtgenooten vervangen. Het nieuwe bewind zal zich beijveren aan het land het genot der door de constitutie [illegible] blijft aan het monarchale beginsel, hetwelk den grondslag van ons politiek bestaan, gelijk het door de verdragen gevestigd is, uitmaakt. Het bewind kan zich niet met de uiterste gevoelens vereenigen, en houdt voor zeker, dat het bij de standenvergadering gematigdheid, dat hoofdvereischte in elke representatieve staathuishouding, zal aantreffen."

Benoemingen en besluiten.

BELASTINGEN. Op verzoek met den 31 december eervol ontslag verleend, met pensioen, aan mr. W. J. G. Scholten van Aschat, als provincialen directeur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Amsterdam; aan J. Marijt van Dijk, als ontvanger der directe belastingen in het tweede arrondissement te Amsterdam, en aan H. A. Boon, als ontvanger te Veendam.

REGISTRATIE. Benoemd tot ontvanger der registratie voor de geregtelijke en administratieve acten en domeinen te Utrecht, J. Cazaux, thans te Noordwijk.

Necrologie.

H. M. de keizerin-moeder van Rusland is den 1 dezer te St. Petersburg overleden. De keizerin Alexandra Feodorowna, vóór haar huwelijk Frederika Louisa Charlotte Wilhelmina, was de dochter van Frederik Willem III, koning van Pruissen; zij werd geboren den 13 (1) julij 1798, en trad op haar geboortedag in het jaar 1817 in den echt met den toenmaligen russischen grootvorst, later keizer Nikolaas I, die den 2 maart (18 februarij) 1855, gedurende den oosterschen oorlog overleed. De keizerin laat zes kinderen na: 1. den regerenden keizer van Rusland, Alexander II; 2. grootvorstin Maria, weduwe van Maximiliaan, hertog van Leuchtenberg; 3. grootvorstin Olga, gehuwd met Karel, kroonprins van Wurtemberg; 4. grootvorst Konstantijn; 5. grootvorst Nikolaas; 6. grootvorst Michael. Hare broeders zijn de tegenwoordige koning van Pruissen, de prins-regent van Pruissen, en de pruissische prinsen Frederik Karel en Albert; hare zusters: de groothertogin weduwe van Mecklenburg Schwerin en prinses Frederik der Nederlanden.

Kerk- en schoolnieuws.

Gisteren voormiddag had in de Nieuwe kerk alhier door den heer H. Boonen, de bevestiging plaats van den heer E. J. W. Koch, als predikant bij de nederduitsche hervormde gemeente, met eene leerrede naar aanleiding van II Kor. 13, vers 9*b*.

De bevestigde hield des avonds in de zelfde kerk zijne intreerede, waarvoor hij tot tekst gekozen had II Kor. 1, v. 24*a*.

— Door den kerkeraad bij de nederduitsche hervormde gemeente te Kortgeen, is op den 1 dezer het navolgende alphabetisch gestelde zestal voor eenen predikant opgemaakt: de heeren Backer te Nisse, van den Broek te Groote Lindt, Gunning te Hilversum, Ledeboer te Eijbergen, Royaards te Oyen en Megen, van der Scheer te Ellewoutsdijk.

— De algemeene kerkeraad der nederduitsche hervormde gemeente te Leyden, heeft het navolgende drietal opgemaakt: de heeren G. van Gorkom, th. dr. te Eemnes Binnendijks, E. J. P. Jorissen te Broek in Waterland, en W. Hoevers te Leeuwarden, en daaruit eerstgenoemden beroepen.

Marine en leger.

De etat major van Zr. Ms. brik Zeehond, van Curacao te Hellevoetsluis binnen, is zamengesteld als volgt: kapitein-luit. ter zee F. A. A. Gregorij, kommandant; luitenants ter zee 1e klasse jhr. F. E. von Weiler (1e officier) en F. J. G. van Thiel; luitenants ter zee 2e klasse J. M. Broers, B. W. A. Halbertsma en A. J. Thurkow; officier van gezondheid 2e klasse J. A. C. von Königslöw; officier van administratie 2e klasse W. J. R. van Es.

— Z. M. heeft benoemd tot adjudant bij het 8e regement infanterie, te Leeuwarden in garnizoen, den kapitein G. F. W. Vijgh, van gemeld korps.

Oost-indische kolonien.

Aan de per overlandmail uit Batavia ontvangene tijdingen, loopende tot 14 september, ontleenen wij het volgende.

Volgens de berigten uit de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo over augustus, hadden er te Martapoera en op andere punten weder aanvallen door muitelingen plaats gehad. Dadelijk zijn er troepen met een gouvernementsstoomschip afgezonden, en deze is den 29 augustus te Banjermasin terug gekomen, met het berigt dat de hoofdmagt des vijands, na eenige verliezen geleden te hebben, teruggeweken was.

— Uit Samarang worden nog de volgende bijzonderheden aangaande de executie medegedeeld:

Nadat bekend was geworden, dat de informatie in de zaak der zwitsersche opstandelingen was afgeloopen, en dat de krijgsraad zitting had genomen, werd er niets meer omtrent den loop der zaak vernomen, tot dat men zaturdag morgen bij het naar de stad gaan ontwaarde, dat de schrikkelijke straf reeds was voltrokken. Velen hebben er niets van ontwaard voor dat zij naar hunne bezigheden gaande, de allan-allan voorbij kwamen. Den vorigen dag was het vonnis door den krijgsraad geveld, waarbij negen personen als hoofdaanleggers en belhamels van den opstand ter dood waren veroordeeld, terwijl vier anderen, als hebbende een werkdadig aandeel aan den opstand genomen, zonder tot de oproerigen te behooren, vervallen zijn verklaard van den militairen stand en veroordeeld tot 10 jaren kruiwagenstraf. In den avond van vrijdag den 31 augustus. was dit eerst onder verpligting tot geheimhouding aan de officieren bekend gemaakt en hun gelast zich reeds ten vijf ure des morgens bij hunne troepen te bevinden. Op dat uur zijn dan ook het 5e en 3e bataillon (de europesche kompagnien van het laatste ongewapend) uitgerukt, en terstond daarop die beklaagden, die in de cellen dier kazerne waren opgesloten, naar het hospitaal getransporteerd, waar de krijgsraad zijne zitting had gehouden, dewijl onderscheidene andere beschuldigden, zwaar gewond zijnde, daar werden behandeld. Daar is hun het vonnis aangezegd en medegedeeld dat het over een uur zou worden ten uitvoer gelegd. Geestelijken van de protestantsche en roomsch katholieke godsdienst hebben hen bijgestaan, en ten half acht ure hadden zij opgehouden te leven. Drie der ongelukkigen waren zoo zwaar gewond, dat zij met een wagen naar de strafplaats moesten vervoerd worden.

Algemeene goedkeuring vindt de wijze waarop deze zaak door den generaal-kommandant der afdeeling is behandeld; velen toch waren ongerust, dat er op den dag der strafoefening opschudding zoude ontstaan, daar misschien de andere vreemdelingen de veroordeelden zouden hebben willen ontzetten, en nu was de zaak afgeloopen alvorens men tijd had gehad zich bevreesd te maken. Men had echter voorzorgsmaatregelen tegen alle gebeurtenissen genomen; vier stukken geschut met kartetsen geladen, waren op de allan-allan geplaatst, terwijl er nog twee in reserve in het arsenaal moeten geweest zijn. Er is echter niets voorgevallen; des morgens heeft de generaal op eene groote revue de troepen aangesproken en hen vermaand zich te spiegelen aan het vreeselijk voorbeeld hunner vroegere makkers, en daarna aan de ongewapende kompagnien van het 3e bataillon hunne wapenen weder doen uitreiken. Vervolgens is er gratie gegeven van alle disciplinaire straffen tot zelfs provoost ingesloten, uit welken hoofde ook opgelegd, alle consignes opgeheven en verder voor dien dag aan de manschappen vrij af gegeven.

Ook dit blijk van vertrouwen aan de beide kompagnien in kwestie gegeven, wordt door ieder deskundige in militaire zaken goedgekeurd. Om alle onderscheid tusschen de in opstand geweest zijnde en trouw geblevene kompagnien zoo veel mogelijk uit te wisschen, heeft de majoor-kommandant van het 3e bataillon het vaandel door de 1e kompagnie, die met de 6e het oproer had gemaakt, doen te huis brengen. Men gelooft algemeen, dat de ontevredenen door de wijze van behandeling dezer zaak tot inkeer zijn gekomen en bemerkt hebben, dat alle poging tot oproer tot niets anders kon leiden dan tot eene vreeselijke straf.

In het geheel kost die zaak nu negentien menschenlevens. Bij het gevecht in de kazerne sneuvelden toch vijf der opstandelingen en twee der getrouw gebleven manschappen. Twee opstandelingen, wien het gelukt was uit de kazerne te breken, hebben zich den volgenden dag in een kampong met hun laatstovergeblevene patronen den dood gegeven, en een ander delinquent, die anders ook zeker ware teregtgesteld en ter dood veroordeeld, ligt met een zware wond, waar reeds het koud vuur bij is, in het hospitaal, en moet volgens de verklaringen der geneesheeren zeer zeker sterven. Misschien is hij op dit oogenblik reeds dood.

— De landmail brengt o. a. een extra-nommer der Oostpost, Soerabaijasche courant, waarin ten krachtigste wordt opgekomen tegen het zenden van vreemdelingen als militairen voor het indische leger.

Dat blad betoogt in het breede dat het veel wenschelijker zou zijn het inlandsche leger te versterken, dan zulke beschermers naar Indie te zenden als die welke onlangs te Samarang en Willem I zich door moord en plundering poogden los te maken van de dienst, waartoe zij zich hadden verbonden.

De demping van het oproer te Samarang schrijft de Oostpost geheel toe aan de krachtige hulp der kompagnie Amboinezen, en het behoud der rust te Soerabaija aan de aanwezigheid van het inlandsche element in het garnizoen.

— Volgens door het Algemeen handelsblad medegedeelde particuliere berigten uit Java, heerschte ook onder de vreemde troepen te Soerabaya hevige gisting, welke echter door de genomen doelmatige maatregelen niet tot uitbarsting gekomen is.

Meteorologische waarnemingen,

gedaan op 's rijks werf te Vlissingen, des middags 12 ure.

October — november 1860.

Datum.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Barometer bij 0°.	Thermometer C.	betrekkelijke vochtigheid.	Spanning van den damp.	Regen in 24 u.	Laagste temperat. en verschil met de hoogste.		Aanmerkingen.
28	ZOost.	3	766.6	14.0	0.93	11.67	0.0	11.0	6.0	helder heijig.
29	O. Zo.	1	768.5	14 4	0.92	11.32	0.0	10.5	7.7	bewolkt heijig.
30	O. t. N.	2	769.3	12.0	0 84	9.00	0.0	8.5	9.9	bijna helder.
31	O. t. N.	2	768.2	9.3	0.89	8.05	0.0	7.4	8.1	mistig.
1	O. t. N.	2	765.2	7.4	0.77	6.14	0.0	5.3	8.7	bewolkt heijig.
2	Oost.	9	766.5	6.6	0.65	4.97	0 0	2.5	9.5	helder.
3	O. t. N.	4	767.5	6.0	0.78	5.74	0.0	2.0	9.0	helder.

Thermometerstand.

2 nov. 's av. 11 u. 46 gr.
3 oct. 's morg. 7 u. 34 „ 's midd. 1 u. 46 gr. 's av. 11 u. 34 gr.
4 „ 's morg. 7 u. 34 „ 's midd. 1 u. 38 „ 's av. 11 u. 34 „
5 „ 's morg. 7 u. 34 „ 's midd. 1 u. 44 gr.

Gemeenteraad van Vlissingen.

Zitting van 3 november.

Voorzitter de heer Callenfels.
Afwezig de heer Uyttenhooven.

Bij de voortzetting der woensdag gestaakte beraadslagingen, is aan de orde het voorstel van burgemeester en wethouders tot bevordering van een commies bij de plaatselijke belastingen van de 3e tot de 2e klasse. Daarbij verklaart de heer Ruysch zich al dadelijk tegen dit denkbeeld, aangezien de belasting op het gemaal in 1859 f 1670 minder heeft opgebragt dan de raming, een verschil dat hem onoplosbaar schijnt zonder gebrek aan activiteit bij de ambtenaren. Bij gevolg zou hij eene bevordering zonder eene radicale verandering van dit ligchaam, als het ware de bekrooning achten van eene minder ijverige pligtsbetrachting, waaraan deze omstandigheid hem toch doet denken, vooral met het oog op de toenemende bevolking en de belangrijk meerdere opbrengst dan de raming van f 12,416,57½ zuiver in het naburige Middelburg.

De voorzitter en de heer Winkelman betoogen dat welligt onderscheidene andere oorzaken tot die mindere opbrengst hebben kunnen bijdragen, als: het minder getal oorlogschepen, hier uitgerust wordende enz.

De heer J. A. Schmidt geeft in bedenking deze bevordering voorloopig aan te houden, opdat het onderwerp nader een punt van onderzoek kunne uitmaken.

Het voorstel van burgemeester en wethouders, hierna in omvraag gebragt, wordt met 10 stemmen tegen 1 (van den heer Dutilh) verworpen.

Thans is aan de orde de benoeming van een buitengewonen commies bij de plaatselijke belastingen.

Nadat de heer Ruysch in de aandacht van burgemeester en wethouders had aanbevolen de waarneming van andere betrekkingen door de commiesen, met welk verlof hij moeijelijk kan rijmen de noodzaak die er zou bestaan aan de benoeming van buitengewone, waarop de voorzitter echter tot toelichting zegt dat de werkkring der buitengewone commiesen alleen bestaat in het doorbrengen van den nacht aan de poorten om met den daar gestationneerden commies des noods proces verbaal te kunnen opmaken, terwijl burgemeester en wethouders voor het overige aan sprekers bezwaren zullen trachten te gemoet te komen, — wordt besloten tot die benoeming over te gaan, en daartoe met 7 stemmen benoemd H. Revier.

Van regenten over het arm- gast- en weeshuis ingekomen zijnde eene voordragt tot binnenmoeder in het weeshuis, geschiedt daarvan voorlezing en wordt op het verzoek van den heer Mestdagh dadelijk tot de benoeming overgegaan, om het spoedvereischende, en met algemeene stemmen als zoodanig benoemd de voorgedragene C. M. Loois, tweede vrouw van den tegenwoordigen binnenvader.

Wordt gelezen eene missive van gedeputeerde staten dezer provincie, houdende mededeeling dat bij den minister van binnenlandsche zaken bij voortduring bezwaar bestaat tegen de dezerzijds gevraagde verhooging van het minimum der rente bij de bank van leening van 1 op 2 cent. De minister zou dan nog bij voorkeur zien de verhooging van den geheelen rentestandaard met 1 of 2 percent. Dat stuk wordt op advies gesteld in handen der commissie voor de leenbank.

Bij ontwerp besluit wordt goedgekeurd de beschikking uit den post van onvoorziene uitgaven op de loopende gemeentebegrooting, ad f 7,01 voor te kort op het artikel aanbouw van een kantoor aan de Duinpoort.

Voor kennisgeving, onder goedkeuring, wordt aangenomen de mededeeling van den voorzitter dat op den 18 der afgeloopene maand heeft plaats gehad de openbare verpachting der tollen op den straatweg naar Middelburg, welke zijn gepacht door A. Monjé alhier voor f 1810; of f 129 per jaar meer dan vroeger.

Overeenkomstig een voorstel van den voorzitter wordt met algemeene stemmen voorloopig besloten eene geldleening aan te gaan ten bedrage van f 90,000 voor de daarstelling en exploitatie der gasfabriek, zullende nader eene commissie worden benoemd om te dezer zake het verder noodige te ontwerpen en voor te bereiden.

Door den heer Mestdagh wordt hierop ingeleverd een voorstel, strekkende om zich bij adres te wenden tot de beide kamers der staten-generaal, met verzoek dat in de armenwet zoodanige wijziging worde gemaakt, dat althans het bezwaar worde opgeheven, waaronder vooral deze gemeente bij hare afwisselende bevolking gebukt gaat, dat de geboorteplaats als onderstandsdomicilie worde aangemerkt.

De voorzitter en de heer van Uye Pieterse verklaren daarmede geheel in te stemmen. Laatstgenoemde legt over een no. van De gemeentestem, waarin voorkomt een zeer gemotiveerd adres van gelijke strekking, door burgemeester en wethouders van Boxtel ingediend. Hij stelt voor dat de raad eenvoudig daaraan zijne volkomene adhesie schenke.

Nadat bedoeld adres was voorgelezen, vereenigt de vergadering zich eenstemmig met het voorstel zoo als dit door den heer van Uye Pieterse is geamendeerd, waarna uitvoering van dit besluit wordt opgedragen aan burgemeester en wethouders.

De openbare zitting wordt hierop gesloten.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Londen 3 november. The daily news gewaagt van eene depeche, welke lord John Russell den 27 october aan den heer Hudson, Engelands gezant in Turyn, zou hebben gezonden, en waaruit zou blijken dat de loop der gebeurtenissen in Italie aan het gouvernement niet onwelgevallig is. Er zou onder anderen in die depeche gezegd worden dat Engeland niet kan ontkennen dat de italiaansche volken gegronde redenen hebben gehad om tegen hunne regeringen op te staan en dat Engeland niet kan afkeuren dat koning Victor Emmanuel hen daarbij ondersteund heeft.

— Volgens een door Reuters agentschap medegedeeld berigt uit Weenen, zou de graaf von Rechberg aan het corps diplomatique opheldering omtrent de te Warschau gehouden bijeenkomst gegeven en onder anderen medegedeeld hebben, dat Oostenrijk op de conferentie drie vragen ter behandeling had voorgesteld, te weten 1. Of Rusland en Pruissen aan het gebeurde in Italie hun zegel zullen hechten als een fait accompli? 2. Welke houding die mogendheden zullen aannemen, wanneer Sardinie bij eenen aanval op Oostenrijk door eene andere mogendheid ondersteund mogt worden? 3. Wat Pruissen doen zal, wanneer de oorlog uitbreekt en naar een gedeelte van het duitsche bondsgebied wordt overgebragt? De heer von Rechberg zou tevens aangekondigd hebben, dat het voornemen bestond om aan de vertegenwoordigers van Oostenrijk in het buitenland eene circulaire betrekkelijk de zamenkomst te Warschau te zenden.

— The morningpost legt het gevoelen aan den dag, dat de handelwijze der fransche regering te Gaëta alleen ten doel heeft om te beletten, dat koning Frans in de treurige noodzakelijkheid komt, zijne eigen onderdanen als krijgsgevangen in handen te vallen, zoo dat de interventie van den franschen vlootvoogd slechts als een geïsoleerd feit beschouwd behoort te worden, zonder eenig verband met de verdere gebeurtenissen in Italie, en dus ook zonder dat eenige inbreuk gemaakt worde op het stelsel van non-interventie, waaraan Italie bestemd is zijne eenheid, zijne vrijheid en zijn geluk te danken te hebben. Men is niet vreemd aan het gevoelen dat dit artikel in het orgaan van lord Palmerston het uitvloeisel is van mededeelingen, door de fransche regering aan het engelsche kabinet gedaan.

— In de dagbladen leest men dag op dag uitvoerige berigten van zamenkomsten en oefeningen der vrijwillige schutterskorpsen. De gezamenlijke sterkte wordt thans op bijkans 200,000 man begroot. Alle standen der maatschappij, van de pairs tot de handwerkslieden en winkeliers, zijn in die korpsen vereenigd en oefenen zich te zamen.

Duitschland.

Weenen 2 november. Volgens mededeelingen uit Triest bevinden zich aldaar verscheidene ambtenaren der marine in verzekerde bewaring, beschuldigd van deelneming aan de bedriegerijen gedurende den jongsten oorlog ten nadeele der schatkist gepleegd.

— De Preussische Zeitung verzekert, dat de concessien der oostenrijksche regering ook in Stiermarken en Karinthie de bevolking onbevredigd gelaten hebben. Het blad doet uitkomen, dat deze ongunstige ontvangst een bewijs is voor de staatkundige en verstandelijke ontwikkeling van de bevolking in die gewesten, en daar het tot dus verre van gevoelen was dat de nieuwe constitutie aan de behoeften dier bevolking voldeed, zou het haar Landtag opzigt bijna gelasterd hebben. Deze verklaring van het ministerieele orgaan te Berlijn verdient de aandacht.

Frankrijk.

Parijs 5 november. La patrie van heden verzekert op nieuw dat het oostenrijksche gouvernement, volgens zeer stellige en geloofwaardige berigten, voornemens is zich tot verwering te bepalen en geenen aanval op [illegible] te doen.

Het blad tracht eenige ophelderingen te geven aangaande de interventie der fransche regering te Gaëta. De blokkade dier vesting, zegt genoemd blad, is door geen der mogendheden erkend; de tusschenkomst van den admiraal le Barbier de Tinan werd bij gevolg noodig geacht in het belang der menschelijkheid en uit onderscheiding jegens koning Frans en zijne familie. Het ministeriële blad vergeet echter, of liever het verzwijgt, dat de niet-erkenning der blokkade niets te maken heeft met de interventie. De overige mogendheden hebben de blokkade even min erkend, en toch hebben zij zich van eene interventie onthouden.

In Le constitutionnel wordt medegedeeld dat de fransche gezant te Rome aan kardinaal Antonelli een ernstig vertoog heeft gezonden over het artikel in het officieel dagblad [illegible] betreffende het bekende berigt eener geruststellende depeche aan generaal Lamoricière, omtrent den inval der Sardiniers. In de door het genoemd orgaan daarbij medegedeelde depeche van den franschen gezant, wordt namelijk gezegd dat keizer Napoleon zich „met geweld" tegen een inval in Umbrie en de Marken zou verzetten, terwijl die woorden volgens genoemd blad, niet in het oorspronkelijke stuk en ook in geene enkele andere depeche voorkwamen en dus door het officieel orgaan er eigendunkelijk zijn ingelascht. Le constitutionnel geeft daarbij het vertrouwen te kennen, dat de kardinaal Antonelli aan het billijk verlangen van den hertog de Grammont wel alle regt zal laten wedervaren.

— Eergisteren heeft het gouvernement per telegraaf uit Marseille het volgende berigt van den opperbevelhebber der expeditie in China, gedagteekend in het legerkamp te Sing-Ho den 24 augustus, ontvangen en in zijn officieel dagblad aan het publiek medegedeeld.

„Den [illegible] vielen er gevechten voor, door welke het [illegible] leger genoodzaakt werd zijne positien te verlaten en zijne verschanste kampen in onze magt geraakten. Den 17den werd onder het vuur des vijands eene brug over den Peiho geslagen, waarna de brigade van den generaal [illegible] op den regter oever vasten voet kreeg. Den 21sten is het gewigtigste fort Taku, na eenen zeer levendigen tegenstand, door ons stormenderhand vermeesterd. Daarbij zijn [illegible] franschen en 250 engelschen buiten gevecht gesteld en is een enkel officier gesneuveld.

„In het fort zijn 1000 gesneuvelde tartaren gevonden, waaronder de opperbevelhebber. Al de overige forten gaven zich achtereenvolgens over. [illegible] den zelfden dag werd eene capitulatie gesloten, door welke het geheele land tot aan Tien-tsing, benevens 600 stukken bronzen geschut van zeer zwaar kaliber en verbazend groote hoeveelheden leeftogt en andere krijgsbehoeften in onze magt geraakten.

„De gezanten van Frankrijk en Engeland begeven zich naar Tien-tsing, alwaar de commissarissen van het chinesche gouvernement hen afwachten om in onderhandeling te treden. Het geallieerde leger vat echelonsgewijze post op den weg, waar langs de gezanten reizen. De generaals en admiraals begeven zich insgelijks met escorte naar Tien-tsing. De gezondheidsstaat is zeer goed."

Een door Le constitutionnel medegedeeld schrijven uit het bivouak voor Taku van 21 augustus zegt: „Heden heeft eene conferentie tusschen officieren van het engelsche en fransche leger en den onderkoning der provincie Pe-tschili plaats [illegible] de forten van den regter en den linker oever [illegible], benevens de verschanste kampen welke [illegible]."

Italie.

[illegible] onderscheidene dagen velerlei tegenstrijdige geruchten zijn ontvangen, blijkt het thans zeker dat de sardinische troepen in hunne operatien tegen Capua zoo gelukkig zijn geslaagd dat, na het beschieten dier plaats gedurende eenige uren, reeds parlementairen zijn uitgezonden naar den generaal Dellarocca, den opperbevelhebber der belegerden, om te capituleren. Zoodanige capitulatie is thans officieel gesloten, volgens een zaturdag te Turyn ontvangen berigt. [illegible] is aan de bezetting dier stad, ten getale van 8000 [illegible] zich met krijgsmanseer te verwijderen. Die [illegible] ontwapend worden en naar Napels verzonden [illegible] ingescheept.

[illegible] Napels is dus alleen nog maar in het bezit [illegible] der rivier Garigliano, en laatstgenoemde [illegible] van hem ontweldigd te worden, [illegible] den Volturno zijn overgetrokken [illegible] na het gevecht bij Isernio, toen de [illegible] Capua hebben afgesneden, [illegible] de overgave van laatstgenoemde plaats onver[illegible].

Zaturdag zijn reeds een sardinisch korps, de divisie Sonnaz, met detachementen van de vloot, er in geslaagd om zich meester te maken van drie overgangen over de Garigliano, en zondag zou het geheele leger van koning Victor Emmanuel die rivier overtrekken. De soldaten van Frans II die deze positien bewaakten, zijn langs den zeekant naar Gaëta teruggetrokken, doch zij werden daarbij door het sardinische eskader beschoten. Daarbij verneemt men niet dat de fransche zeemagt eenig beletsel heeft aangebragt.

Het hoofdkwartier van Victor Emmanuel was nog te Sessa. Nu de Garigliano is overgetrokken, en als de Napolitanen voor goed verdreven zijn uit Trajetto, Fondi en eenige andere plaatsjes nabij Gaëta, zal de koning voor laatstgenoemde vesting een geregeld beleg slaan en niet naar Napels gaan voor dat Frans II, ook door de overtuiging dat de bijeenkomst te Warschau hem geene voordeelen aanbragt en Oostenrijk niet bij magte is hem te hulp te komen, het besluit zal moeten nemen om den italiaanschen grond te verlaten.

— De uitslag der volksstemming voor de gewesten op het vasteland van het voormalig koningrijk der Beide Sicilien is zaturdag te Napels door het hoog geregtshof geproclameerd. Vóór de aanhechting aan Sardinie zijn een millioen 310,266 stemmen uitgebragt en daar tegen 10,012. Bij het bekend worden van dien afloop hebben er te Napels levendige en opgewondene demonstratien plaats gehad.

— Eene officiele depeche uit Napels van den 3 dezer meldt het volgende: „Onze troepen, aangevoerd door Victor Emmanuel, hebben aan gene zijde van de Garigliano eene schitterende overwinning behaald. De troepen van Frans II, met groote onstuimigheid door onze soldaten in het front en door de vloot in de flank aangevallen, werden uiteen gejaagd en lieten tenten, wagens, materieel en een groot getal gevangenen in onze handen. Sonnaz vervolgt den vijand; hij heeft reeds Mola di Gaëta bezet en stellingen boven Gaëta ingenomen."

Spanje.

Madrid 1 november. Bij de kamer van afgevaardigden heeft eene zeer levendige discussie over de buitenlandsche aangelegenheden plaats gehad. Van den kant des bewinds is daarbij betoogd dat Spanje zich onzijdig behoorde te houden.

Handelsberigten.

Meekrapprijzen.

Rotterdam 6 november.

Meekrap werd heden redelijk geveild, en de vraagprijzen waren hooger. Mooije onberoofde is tot f30 verkocht, en racine f23¾ tot f24¼.

Graanmarkten.

Amsterdam 5 november.

Tarwe en gerst onveranderd.
Raapolie op zes weken f43¼. Lijnolie op zes weken f31¾

Rotterdam 5 november.

Koolzaad en erwten waren heden 20 cent hooger, doch haver, garst en paardeboonen 20 cents en bruineboonen f 2 lager.

Axel 3 november.

Oude tarwe f13,05 a f14,—; nieuwe dito f10,75 a f12,15; Rogge f6,55 a f6,90; Wintergerst f6,25 a f6,65; Zomer dito f5,60 a f5,95; Haver f3,50 a f4,45; Groene erwten f8,40 a f10,25; Boekweit f7,10 a f7,45, per mud.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 5 november.

Nederland.	Certific. Werkelijke schuld	2½	pct.	62⅛
	dito Nationale dito	3	„	75⅝
	dito dito dito	4	„	97 5/16
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	—
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	101⅛
	Certific. Hope & co.	4	„	77⅞
	dito dito 1855, 6de serie.	5	„	95¾
	dito	6	„	57⅜
	Aand. spoorweg			204½
	Leening 1860. (contant)	4½	„	89⅝
Polen.	Schatkistobligatien	4	„	78
Spanje.	Obligatien	1¾	„	39½
	dito binnenlandsch	3	„	47⅛
	Certific. coupons bewijzen			—
	Crediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek	5	„	46
	dito amsterdamsche	5	„	67¼
	dito nationale	5	„	53⅛
	dito 1847/1852	2½	„	—
	Bank actien	3	„	654
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	—
Portugal.	Obligatien	3	„	44⅛
	dito nieuwe	3	„	42⅞
Grenada.	dito			13⅝
Venezuela.	dito	2½	„	21⅛
Illinois.	dito	7	„	91
Mexico.	dito	3	„	—

Londen, 3 november, ten 12 ure. Consols 92⅛.
Weenen, 3 nov. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 65,40.
Parijs, 3 nov. (slotpr.) 4½ pct. compt. —,— 3 pct. 69,40

Mengelingen.

Een woord over het Sluisch weekblad
EN DE WEGEN IN
Zeeuwsch-Vlaanderen.

Het „Sluisch weekblad" heeft onlangs eenige artikelen gewijd aan de verbinding van het 4de en 5de district van Zeeland, en 't geen het bij die gelegenheid over eene betere communicatie tusschen de gemeenten van het voormalig Staats-Vlaanderen heeft gezegd, geeft me aanleiding om een woord over dit onderwerp in het midden te brengen.

Blijkens zijn programma is dat blad vooral in het leven getreden ter behartiging der belangen van het voormalig 4de district van Zeeland. Ik geloof ook dat die belangen meer behartiging verdienen. Zoo wel het 4de als het 5de district worden van gouvernementswege nog altijd te zeer als „pays conquis" behandeld, dan dat het niet wenschelijk zou wezen, dat zich stemmen verheffen voor de behartiging hunner belangen. Ik heb dan ook hoegenaamd geen bezwaar tegen die raison d'être van het Sluisch weekblad. Ik betreur het alleen dat door dit blad op zoo treurige en onhandige wijze naar de bereiking van dat goede doel wordt gestreefd. Wie het leest moet toch erkennen, dat zijne redactie geenszins op de hoogte is om de verwezenlijking van dat doel in de hand te werken. Met elk nommer levert zij nieuwe bewijzen van hare onbedrevenheid om de openbare meening te leiden. Het is dan ook niet ten onregte dat velen vreezen dat zij door hare onbekookte voorstellen de belangen, die zij zegt te willen behartigen, veeleer zal benadeelen dan bevorderen. De gegrondheid dier vrees wordt ook weder bevestigd door de beschouwingen en voorstellen, welke zij den lezers van haar blad over het onderwerp der wegen heeft opgedischt.

Welke is de geschiedenis der wegen in Zeeuwsch-Vlaanderen? Voor ongeveer twaalf of veertien jaren bestonden er — zoo men den steenweg van Breskens naar Sluis uitzondert — geene straatwegen in dat gedeelte van Zeeland. Elders mogt men zich beijveren om door betere wegen de communicatie gemakkelijker te maken en zoo doende het algemeen belang der ingezetenen te bevorderen, in de rijke streek, die de 4de en 5de districten onzer provincie uitmaken, scheen daaraan niet gedacht te worden. Eindelijk werd ook hier op dit gewigtig belang de aandacht gevestigd. Men sloeg handen aan 't werk en wendde pogingen aan om, bevrijd van slijk en modder, het voorregt van goede wegen deelachtig te worden. De gedeputeerde staten der provincie, ten laatste bewogen door de verhalen van „versteld zittende" wagens, van gebroken assen en tuigen, van de „mijlen op zeven" afgelegd om dezen of genen modderpoel te ontwijken, besloten tot redding en namen op zich Zeeuwsch-Vlaanderen van straatwegen te voorzien. Aan dit voornemen werd een begin van uitvoering gegeven. De kosten der nieuwe wegen zouden gevonden worden uit eene belasting, door de provincie uitgeschreven en te dragen door de ingezetenen der streek, waar de nieuwe wegen zouden gelegd worden.

Naauwelijks waren echter enkele wegen tot stand gekomen, of een pas gekozen lid der provinciale staten maakt de verbazende, maar niet te min juiste aanmerking, dat de wetgevende magt der provincie niet bevoegd is belastingen op te leggen, die slechts gedragen worden door de ingezetenen van een deel des gewests. Men hoorde het met bevreemding, maar het was en bleef waar. Even min als de wetgeving des rijks bevoegd is belastingen uit te schrijven, die niet door alle provincien gedragen worden, kan de provinciale wetgever lasten opleggen, die niet door alle maar slechts door een deel van de ingezetenen der provincie gedragen worden.

Hoe lang men er ook over nadacht, de juistheid der aanmerking veranderde niet, maar kwam met toenemende helderheid te voorschijn. Men besloot dan ook er gevolg aan te geven, en van daar dat de bedoelde belasting spoedig verdween. Met haar verdween het zeker vooruitzigt op een tal van wegen, of, zoo dit al niet geheel verdween, het werd ten minste in digte nevelen gehuld.

De behoefte aan goede wegen was intusschen verre van bevredigend; zij werd zelfs te beter gevoeld, nu hier en daar enkele straatwegen nog te meer de ellende deden uitkomen, die het gemis daarvan elders te weeg bragt. Het provinciaal bestuur wilde blijven helpen, en nu dit niet kon geschieden door middel eener belasting, als het eerst had voorgedragen, gewaagde het van subsidien, die zouden voorzien in 't geen eigen krachten en middelen zouden te kort schieten, of van renteloze voorschotten, welke de provincie voor dat doel zou verstrekken.

De weg der particuliere industrie mogt goed zijn, 't was zeker niet de kortste om tot het doel te brengen. Dit zal ieder toestemmen, die weet hoe moeijelijk de landbouwers in de betrokken streek zijn over te halen om zich voor werken van algemeen nut te vereenigen. Ondanks het vooruitzigt dat zij met vele bezwaren zouden te kampen hebben, namen echter enkele verdienstelijke ingezetenen de taak op zich, om hunne landgenooten het voordeel van goede wegen deelachtig te maken. In het oostelijk deel van Zeeuwsch-Vlaanderen vormde zich eene commissie, bestaande uit de heeren Hoffman, Janssen en van Zuylen van Nyevelt, aan wier onvermoeide pogingen het 5de district den grindweg van Sas van Gend langs Axel naar Hulst heeft te danken. De ingezetenen van Zaamslag, in gunstige uitzondering op hetgeen ik zoo even zeide, verschaften zich uit eigene middelen eene betere aansluiting met de naburige gemeenten.

In het 4de district was het de heer Carpreau van Yzendijke, die zijnen landgenooten met loffelijken ijver voorging. Aan zijn onvermoeid streven, dat zich noch door bezwaren, noch zelfs door tegenwerking liet ontmoedigen, is ons district reeds de wegen verschuldigd van Yzendijke naar Biervliet, van Yzendijke naar Watervliet, en van de Hoofdplaat naar de Sasput, waarbij reeds thans mag gevoegd worden de weg van Aardenburg naar Middelburg in Vlaanderen, terwijl voor die

van Axel naar Moerbeke en van Hoofdplaat naar den Nieuwlandschen molen concessie is verleend en voor hunne verbetering slechts gewacht wordt op de daarvoor aangevraagde renteloze voorschotten, en eindelijk ook voor den weg van Schoondijke naar Sasput concessie en een renteloos voorschot zijn aangevraagd.

Ziet daar den toestand waarin zich op dit oogenblik de zaak van de verbetering der wegen in Zeeuwsch-Vlaanderen bevindt. Wat eischt nu die toestand? Naar het oordeel van het Sluisch weekblad is het van het hoogste belang dat:

1. de voormalige, thans bijna geheel opgeslikte zeehaven, het Zwin worde bedijkt en het daarin renteloos liggende kapitaal, hetwelk millioenen schats bedraagt, ten nutte van den landbouw, worde opgedolven;

2. de voormalige 4e en 5e districten van Zeeland onderling met elkander worden verbonden, eerstens: door de bedijking van den insgelijks voor een groot deel opgeslikten Braakman, waardoor even zeer onmetelijke schatten, wegens aanwinning der beste gronden, voor den landbouw zullen verkregen worden; en ten andere: door den aanleg van goede wegen ter bevordering der onderlinge communicatie;

3. een vaarkanaal — zegge een vaarkanaal — worde gegraven, uitgaande van Sluis door het verlengde gedeelte van het Aardenburgsch haventje, den Prins Willemspolder, Brugsche vaart, Veerhoekpolder langs Oostburg en vervolgens door den Grooten Hendrik- de Groesche en Breskenspolder naar de Schelde;

4. een vaarkanaal worde gegraven uitgaande van Sas van Gend langs Philippine door den te bedijken Braakman; en

5. een spoorweg worde aangelegd, loopende van Sluis, langs Oostburg, Yzendyke, Philippine, Axel en Hulst in de rigting van Noordbrabant.

Mogt dit alles nog niet genoeg zijn, waarde lezers, zegt het maar, de voorraad van illusien der redactie van het Sluisch weekblad is zeker nog niet uitgeput. Ik erken gaarne dat veel van het genoemde van het hoogste belang is. doch de vraag is niet alleen wat wenschelijk, maar ook en vooral wat mogelijk is, en dit ziet dat blad geheel voorbij. Ik geloof althans dat het Sluisch weekblad wel zal doen met de verwezenlijking van veel van het genoemde aan onze achterkleinkinderen op te dragen. Meer nut zou het zeker stichten indien het zijne grootsche denkbeelden over eene idealistische gemeenschap, gedroomd in eene ontzettende bui van optimisme, vooraf toetste aan de mogelijkheid hunner verwezenlijking, en zich liever bepaalde tot hetgeen niet in een verschiet, maar voor het heden, niet voor de verre nakomelingen maar voor de tijdgenooten wenschelijk en doenlijk is. Het zou toonen zijne roeping te verstaan, indien het de pogingen, die tot verbetering der wegen door particulieren worden aangewend, ondersteunde en de ingezetenen tot gelijke ondersteuning en medewerking aanmoedigde. Het zou blijk geven van een juist besef zijner taak, indien het in het algemeen het nut der verbetering van wegen aantoonde en dat der geprojecteerde lijnen in het bijzonder, om daardoor tot algemeene deelneming op te wekken en ook de provinciale en rijks besturen tot ondersteuning der goede zaak aan te sporen.

De provinciale staten vooral mogen hunne hulp niet aan de verbetering der wegen ontzeggen of zij doen te kort aan die zorg voor de algemeene welvaart, welke tot hunne eerste pligten behoort.

Een orgaan, dat zich opwerpt om de belangen eener streek te behartigen, behoort in die rigting werkzaam te zijn. Het brenge hulde aan mannen, die even als de heer A. Lippens te Gend, een der eersten willen zijn om de uitvoering van nuttige werken met eigen middelen te ondersteunen, aan hen, die even als de volksvertegenwoordiger mr. D. van Eck, door hun invloed en tusschenkomst die werken zoo veel mogelijk trachten te bevorderen. Dit zal meerderen aanmoedigen om in dien geest te handelen, en is men eenmaal algemeen van het nut der zaak overtuigd en tot bevordering daarvan gezind, dan kan er ook geen twijfel bestaan of in de dringende behoefte naar betere wegen zal ras worden voorzien.

Mogen vorenstaande beschouwingen daartoe medewerken en het Sluisch weekblad mijne wenken in goeden geest opvatten en betrachten!

4de district, october 1860. H.

Zeetijdingen.

Aangekomen te Singapore van Cardif, het barkschip *Stad Middelburg*, gez. D. D. Ouwehand, den 6 september; alles was wel aan boord. (96 dagen reis.)

Den 29 augustus jl. is te Anjer aangekomen, het schip *Westkapelle*, gez. A. B. Crucq; men had veel stilte gehad; schip en equipage waren in goeden staat.

Het schip *Zeelandia*, gez. W. Blaakbert, was den 1 september van Padang te Batavia aangekomen en zoude den 18den dier maand naar Samarang verzeilen, om beladen te worden; schip en equipage waren in goeden staat.

— Sedert 2 dezer zijn ter reede van Vlissingen gepasseerd, bestemd voor Antwerpen: *Karolina*, gez. Orsted, *Barbara*, gez. Olthaus, *Helene*, gez. Bödigen, *Sleoer Wustrow*, gez. Schwenn, *J. O.*, gez. Proctor, *Maria* gez. J. Jongebloed, allen van Riga; *Hunda*, gez. Lund, Norkjöping; *Desiré*, gez. Meulenaere, Villa Nova; *Sofia*, gez. Garder, Archangel; *Trithiof*, gez. Pedersen, Norkjöping; *George Washington*, gez. Mudersen, *Usedom*, gez. Schievelbein, beiden van Dantzig; *Geizer*, gez. Christensen, Bandholm; *Heinrich*. gez. Wappe, *Anna Margaretha*, gez. Danderden, beiden van Hamburg; *Hekla*, gez. A. P. Jorgense, *Karen Lovise*, gez. J. H. Nielsen. beiden van Malmo; *Triton*, gez. Kugel, Wismar; *Christine Margaretha*, gez. J. C. Olse, Noorwegen; *Rudolph*, gez. Sweers, Gothenbourg; *Actio*, gez. Juel, Neder Calis; *August & Eduard*, gez. Gerloff, Riga; *de Vrije Fries*, gez. C. Arema, ...; *Maria*, *Spelmen*, gez. Vaalman, ...; *Caroline*, gez. ..., ...; *Sophie* gez. ..., ...; *Josephine*, gez. Schnieders, ...; *Maja*, gez. Siebold, Memel.

Van Vlissingen is vertrokken na volbragte reparatie de pruissische galjas *Gotthilf*, gez. H. Hart, komende van Stettin, bestemd voor St. Lazaire.

Middelen van vervoer.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.
Uren van vertrek in November.

VAN MIDDELBURG:			VAN ROTTERDAM:		
Dingsdag	6	's morg. 6 ure.	Dingsdag	6	's morg. 10,30
Donderdag	8	„ 7	Woensdag.	7	„ 10,30
Vrijdag	9	„ 7,30	Vrijdag	9	„ 5,30
Zaturdag	10	„ 8,30	Zaturdag	10	„ 6 ure.
Zondag	11	„ 9,30	Zondag	11	„ 6
Maandag	12	„ 10,30	Maandag	12	„ 7
Dingsdag	13	„ 11	Dingsdag	13	„ 7
Donderdag	15	„ 6	Woensdag	14	„ 8,30
Vrijdag	16	„ 6	Vrijdag	16	„ 9,45
Zaturdag	17	„ 6	Zaturdag	17	„ 9,45
Zondag	18	„ 6	Zondag	18	„ 9,45
Maandag	19	„ 6	Maandag	19	„ 10,30

Weldadigheid.

Door ds. Slotemaker is voor de noodlijdenden aan de Hoofdplaat, met dankzegging ontvangen f 5, uit de kerkcollecte te Nieuwland van zondag 28 october.

Advertentien.

Ondertrouwd:

J. J. VAN ES,
Serg.-Majoor bij het 5de Reg. Inf.,
Middelburg, en
den 2 November 1860. C. W. HOUPT.
Algemeene kennisgeving.

Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER Vrouwe S. ZONNEVIJLLE, geliefde Echtgenoot van
Aardenburg, E. A. VERMERE.
den 1 November 1860.

Heden beviel zeer voorspoedig van eene DOCHTER A. J. LUTEYN, hartelijk geliefde Echtgenoot van
Bunnik, H. C. VAN DER FEEN,
den 1 November 1860. Rijks Ontvanger.

Bevallen van een' ZOON Vrouwe A. J. CALLENFELS — DE SMIT VAN DEN BROECKE.
Vlissingen, 4 November 1860.

Heden beviel voorspoedig van een' ZOON B. VAN AST, Echtgenoot van
Middelburg, K. J. PERVOOST,
den 4 November 1860. Boekbinder.

BETALING van Riddersoldijen en Broedertoelagen, ten Kantore van den Betaalmeester en bij Heeren Ontvangers der Directe Belastingen.

VEEMARKT OP HET DORP NIEUWLAND,
Woensdag den 7 November 1860.

AANBESTEDING.

Door de centrale Directie van Walcheren zal, onder hare nadere goedkeuring, op Donderdag den 6 December aanstaande, des middags ten 12 ure, aan haar locaal in de Abdij te Middelburg, *bij enkele inschrijving*, in het openbaar, in één perceel, worden aanbesteed, het leveren van het volgende **EIKENHOUT** binnen scheepsboord tegen het zuideinde van den westkapelschen zeedijk, te weten:

20 palen, elk lang 11,00 el.
55 „ „ „ 11,50 el.
13 „ „ „ 12,00 el.
2 „ „ „ 12,50 el.

te zamen 90 palen van rondhout, zwaar op het midden der lengte 1,25 el omtrek.

185 el lengte voor gordingen, in stukken niet korter dan 7 el.
6 kespen, elk lang 7,20 el,
5 „ „ „ 7,80 el.
12 stukken voor kruisen, elk lang 8,50 el, en
57 el lengte in stukken van 80 duim of het meerdere van dien;

makende te zamen 366 el lengte beslagen hout, zwaar over de geheele lengte 23 en 30 duim.

192 stuks Ribhout, elk lang 2,25 el, zwaar 7 en 15 duim, benevens 80 el lengte dito, zwaar 7 en 8 duim, makende te zamen 512 el lengte bezaagd hout.

De voorwaarden, waarop deze aanbesteding geschieden zal, liggen ter lezing op de gewone plaatsen waarop de bestekken der waterstaatswerken ter inzage worden gelegd, en zijn op franco aanvraag gratis te bekomen bij de Directie voornoemd, terwijl nadere inlichtingen kunnen verkregen worden bij den President der Directie.

Middelburg, 1 November 1860.

De centrale Directie voornoemd,
A. CALAND, President.
J. P. VAN VISVLIET, Griffier.

De Commissie tot Uitdeeling van Spijs aan Minvermogenden, te Middelburg, zal op Maandag den 12 November 1860, des voormiddags ten elf ure, in haar gewoon Lokaal, vaceren tot het **aanbesteden** van het in dezen winter voor die Inrigting benoodigde **VLEESCH.**

Zullende er op geene Biljetten van inschrijving worden acht geslagen waarvan de Inschrijvers niet zelven tegenwoordig of behoorlijk vertegenwoordigd zijn.

De conditien dezer aanbesteding liggen van heden af ter lezing in voorschreven Lokaal.

Middelburg, 2 November 1860.
A. W. S. HURGRONJE, Secretaris.

GISTHANDEL.

De ondergeteekenden, **Branders te Schiedam,** geven hiermede kennis, dat zij van af 1. November 1860 eene VENNOOTSCHAP hebben aangegaan tot het leveren en verzenden van **puike zuivere BRANDERS-GIST,** tot billijken prijs, waartoe zij zich bij Heeren Gisthandelaren aanbevelen.

Schiedam, 30 October 1860.
VRIJLAND, VAN DEN HOOGEN & Co.

Opruiming
eener partij **BONTWERK,** tot veel verminderde prijzen.
WED. P. DEKKER & ZOON.

MODES ET NOUVEAUTES

Op heden zullen ter bezigtiging gesteld zijn de Parijser Modellen van Dames en Kinder **Hoeden, Mutsen, Coiffures, Linten, Bloemen, Vederen** enz.; ook alle soort van Vormen voorhanden. K. J. L. STRACKE.

ONTVANGEN net bewerkte Heeren en Dames **Winter Handschoenen,** alsmede **Bouffantes, Cache-nez, Kousen** en andere gebreide artikelen.
J. F. PICHAL, Markt.

MANUFACTUREN EN NOUVEAUTÉS.
J. C. Jansen, Vlissingen,

Berigt zijnen geëerden Begunstigers dat hij weder ontvangen heeft eene aanzienlijke partij Wollen, Meubelchitsen en Moltonnen Dekens, Drap de Moskowa, fijne zwarte Bukskin, Pantalons, Vesten, Duffels, Vriezen, Baaijen, Flanellen, Winterhandschoenen, Cache-nez, Bouffanten, Pelterijen, Viltpantoffels, Omslagdoeken en verder alle mogelijke artikelen welke voor den winter benoodigd zijn. — Alles genoteerd tot uiterst lage prijzen.

Voor een Kinderloos Echtpaar van middelbaren leeftijd en fatsoenlijken Stand biedt zich de gelegenheid aan om op voordeelige voorwaarden, een **BENEDENHUIS te betrekken.** Franco aanvrage bij den Heer P. SMITH Vice-Consul te Vlissingen.

Gespeende **Engelsche, Zeeuwsche en KOR-OESTERS,** bij J. VOS.

Eene **Dienstmeid** benoodigd. Adres Boekh. HOUPT.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

Bijvoegsel van de Middelburgsche courant.
Dingsdag 6 November 1860.

Voorloopige verslagen
VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL OVER DE
Staatsbegrooting.

Hoofdstuk VI (hervormde eeredienst.)

De wenschelijkheid van eene opheffing der beide departementen van eeredienst kwam weder ter sprake. Zoo wel voor als tegen die opheffing werden de bekende gronden aangevoerd.

De opheffing van het collatieregt, dat namens den koning wordt uitgeoefend, gaf in enkele afdeelingen aanleiding tot gedachtenwisseling. De commissie van rapporteurs vermeent daaromtrent echter geene mededeeling te moeten doen, vermits ten gevolge van het ontvangen bij de kamer van een voorstel over dit onderwerp van den minister der hervormde eeredienst weldra de gelegenheid tot opzettelijke behandeling zal bestaan.

Door een der leden werd de aandacht gevestigd op de gewoonte, die in een deel van Twenthe nog bestaat, om aan de ingezetenen, zonder onderscheid van godsdienstige gezindte, ten behoeve der hervormde predikanten het zoogenaamde miskoorn te doen opbrengen. Wel is die heffing, even als andere prestatien, bij een besluit van koning Lodewijk van 27 april 1810, onder belofte van schadeloosstelling der belanghebbende predikanten, afgeschaft, doch die schadeloosstelling is nooit verleend. De heffing is blijven voortduren en zelfs althans wat Ootmarsum betreft, bij koninklijke besluiten van 8 augustus 1840, no. 102, en 15 januarij 1841, no. 33, verpligtend gesteld. Men zou het wenschelijk achten, dat de daaruit voortvloeijende bezwaren door eene verhooging der tractementen van de belanghebbende predikanten voor goed uit den weg wierden geruimd; *eene verhooging, hoogst waarschijnlijk van geen overwegend belang.*

Ofschoon men toejuicht, dat de minister er in geslaagd is, de betrekkelijk niet onaanzienlijke vermindering van f 1650 in het gezamenlijk bedrag der tractementen van de ambtenaren aan zijn departement te brengen, ziet men ongaarne het getal dier ambtenaren sedert het vorige jaar van 15 tot 17 vermeerderd. Die vermeerdering van personeel kon zoo ligt in de toekomst de thans verworven besuiniging meer dan krachteloos maken. Elk nieuw aangesteld ambtenaar brengt zijne aanspraak op tractementsverhooging na eenige jaren dienst, en later ook op pensioen mede.

Evenzoo vindt men hier het bewijs, dat, waar vermindering plaats heeft, deze meer schijnbaar dan wezenlijk is. De onderstanden voor nieuwe kerken en pastorijen bedragen f 5045 minder dan op de vorige begrooting; maar op die begrooting schuilde, naar men meent, onder dezen post een subsidie van f 10,000 voor de kerk te Rossum, die met benadering van vicarij-goederen zamenhing en dus niet onder de gewone onderstanden kon worden gerangschikt.

KOLONIAAL BATIG SLOT VAN 1858.

Aan het voorloopig verslag ontleenen wij het volgende:

De inhoud zelf van het bij koninklijke boodschap van 18 september 1860 aan de tweede kamer ter overweging voorgelegd wetsontwerp tot verdere regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot van 1858 gaf tot geenerlei bedenking aanleiding. Ten aanzien der toelichting werd met leedwezen te kennen gegeven, dat daarbij niet de begrooting der ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie gevoegd was, even als bij de memorie van toelichting tot het wetsontwerp betreffende het batig slot van 1856. De regering zal, naar men vertrouwt, geen bezwaar maken, alsnog aan de kamer de ramingen voor de latere dienstjaren mede te deelen.

Van verschillende zijden werd voorts gewezen op het ongerief, voortspruitende uit de behandeling van dit wetsontwerp te gelijker tijd met de staatsbegrooting. Vroegere indiening zou de keuze van een geschikter tijdstip tot overweging en beraadslaging mogelijk gemaakt hebben, en zou, naar men meende, zeer doenlijk zijn geweest. Vooreerst toch schijnt het onderzoek der stukken, welke den 22 december 1859 aan de benoemde staatscommissie werden overgelegd, welk onderzoek door de subcommissien eerst den 11 en 15 junij 1860 is afgeloopen, voor eenige bespoediging vatbaar te zijn geweest, al erkent men, dat de taak der staatscommissie, met naauwgezetheid volbragt, zekere ruimte van tijd eischt; maar ten andere had welligt de beantwoording door den minister van kolonien van de inderdaad zeer weinig ingewikkelde vraagpunten, welke de commissie stelde, niet zoo geruimen tijd, als daarmede verloopen is, behoeven te vorderen.

Het steeds klimmend bedrag van hetgeen in Indie als administratief kapitaal wordt teruggehouden, heeft in de sectien de aandacht getrokken en schijnt opheldering te vereischen.

Dit administratief kapitaal, waarvan het normaal cijfer op f 12,500,000 is bepaald, bedroeg werkelijk: op ultimo december 1849 f 13,425,332 en op ult. december 1858 f 23,763,645.

Het ligt voor de hand, dat deze vergrooting van administratief kapitaal niet kon verkregen worden dan door inhouding van *een gedeelte der gelden, die als werkelijk overschot* der koloniale inkomsten, het zij die in Nederland, het zij in Indie werden verkregen, na aftrek der in het moederland en in Oost Indie verschuldigde uitgaven, in 's rijks schatkist zouden gevloeid zijn; of wel door grootere bijdragen uit Nederland, het zij als betaling van wissels of in den vorm van speciezendingen, dan het bedrag, waarmede de uitgaven in Indie de ontvangsten aldaar overtroffen, scheen te vorderen.

De commissie van rapporteurs meent, op grond van het in de afdeelingen verhandelde, te moeten verklaren, dat de wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen eene algemeen en diep gevoelde behoefte is, en dat verreweg de meeste leden het tot stand komen dier wet, onafhankelijk van de regeling der comptabiliteit hier te lande, noodig en mogelijk achten.

Er werden op nieuw sommige gebreken der thans gevolgde wijze van beheer der koloniale geldmiddelen aangewezen, met welker enkele vermelding men hier meent te kunnen volstaan. Als zoodanig werden genoemd: de vertraagde afsluiting der rekeningen over elk bijzonder dienstjaar, waardoor een aantal suppletoire rekeningen noodig wordt, en het bestrijden uit de koloniale geldmiddelen van onderscheidene uitgaven, welke op de begrooting van het moederland *behoorden gebragt te worden, waaronder mede kunnen begrepen worden* de subsidien aan de bezittingen in West Indie en ter kuste van Guinea.

De assurantien werden in de meeste afdeelingen op nieuw besproken. Wat in de eerste plaats de verzekering tegen de gevolgen van zeerampen betreft, is de meerderheid, naar het der commissie voorkomt, op de vroeger herhaaldelijk aangevoerde gronden van oordeel, dat daaraan een einde moet komen. Een lid staafde dat oordeel door de vermelding, dat ook de voormalige Oost indische compagnie hare retour-ladingen onverzekerd liet; opmerkelijke tegenstelling aan de thans nog gevolgde gedragslijn, die medebragt dat de opbrengst der in 1858 verkochte producten met een bedrag van f 1,050,436,61, na aftrek van de winst op voor gouvernements-rekening gehouden assurantie en van de ontvangen schadevergoedingen, verminderd wordt. De meesten verlangden evenwel niet plotselinge, maar geleidelijke afschaffing, doch ten aanzien der mate van bespoediging dier afschaffing bestond verschil van gevoelen. In eene afdeeling werd het denkbeeld aangeprezen om de op iedere lading te verzekeren som jaarlijks met ongeveer f 20,000 te verminderen; in andere afdeelingen drongen velen in het algemeen op sneller vermindering, dan tot heden plaats vond, aan. Daarentegen konden andere leden *zich niet met den door de regering gevolgden weg vereenigen.*

In de tweede plaats kwam de verzekering tegen brandschade ter sprake. Eenige leden zagen daarvan de noodzakelijkheid niet in, bewerende, dat wanneer de afschaffing der verzekering tegen zeerampen voor den staat voordeel zou opleveren ten gevolge der verdeeling van risico over vele bodems, dergelijk voordeel evenzoo te behalen ware door niet-verzekering tegen brandschade.

Na deze meer algemeene beschouwingen werden nog eenige bijzonderheden, rakende de verzekering tegen zeeschade, besproken.

Welke is, vroeg men, de reden, dat op uitgaande ladingen f 80,000, op retour-ladingen f 110,000 à f 120,000 onverzekerd gelaten wordt? Is daarvan niet het gevolg dat op kleine ladingen betrekkelijk te weinig, op groote te veel onverzekerd blijft? Waarom niet eene percentsgewijze verhouding aangenomen? Welk rigtsnoer, vroeg men voorts, wordt gevolgd ten aanzien van sommige soorten van goederen die, in tegenstelling van andere, onverzekerd blijven? Steenkolen worden niet verzekerd; slijpsteenen, gelijk men nu vernam, wel; koperen munt niet, zilveren specie wel. Het is moeijelijk, in die wijze van handelen eenigen vasten regel te ontdekken; enkele leden duchtten zelfs of ook meer soorten van goederen verzekerd werden om voor de premievermindering eenige vergoeding te geven.

Vele leden beweerden dat zekere, niet lang geleden door de regering voorgeschreven en door de Handelmaatschappij toegepaste dwangmaatregel tegen fabrikanten — een maatregel tot wering van vreemde muntspecien getroffen, — in lijnregten strijd is met de aangeprezen uitgebreide mededinging en waarborg voor de meest voordeelige prijzen. Of de omloop van vreemd geld door dien maatregel zal belet worden, zij hier in het midden gelaten; maar zoo veel is gewis, dat de vreemde munt in de grensdistricten niet in omloop zou zijn, wanneer men aldaar geene behoefte aan dat ruilmiddel, geen voordeel bij het gebruik daarvan had.

De opmerking, door de staatscommissie als in het voorbijgaan gemaakt, „dat in Indie blijkbaar meer uitgaven worden gedaan, welke uit de diverse stukken niet zoo gemakkelijk kunnen worden opgemaakt," kan niet strekken om een hoog denkbeeld van de uitvoerigheid en helderheid der verantwoording te geven. Gemis aan contrôle op, aan behoorlijke *verantwoording van de besteding der koloniale geldmiddelen* bestendigt eenen toestand, die ook in betrekking tot de financien van het moederland niet gedoogd mag worden.

Het blijkt evenwel, dat de staatscommissie de uitgaven ten behoeve der telegrafische verbinding in de aan haar overgelegde stukken heeft kunnen nasporen. Het is voorzeker te betreuren, dat die nuttige onderneming niet met beteren uitslag is bekroond: immers men meent te weten, dat de bevelen, die volgens den voorzitter der commissie gegeven zijn, niet hebben kunnen verhoeden, dat de telegraafkabel andermaal gebroken en welligt geheel verloren is. Men zou gaarne vernemen, hoe veel aan die onderneming te koste is gelegd, welke de oorzaak der mislukking was, en wat verder in deze zaak en ten behoeve der telegrafische gemeenschap door de regering is verrigt of voorbereid.

Het denkbeeld om de theecultuur voortaan geheel aan de bijzondere nijverheid over te laten, werd allezins goedgekeurd. Men vertrouwde, maar verlangde ten overvloede bevestiging in dit vertrouwen, dat in de drie of vier laatste jaren geen theecontracten op nieuw zijn uitgegeven of verlengd.

Sommigen lieten niet na te doen opmerken, hoe weder uit dit voorbeeld blijkt, dat bijzondere ondernemingsgeest daar menigmaal slaagt, waar gouvernementele tusschenkomst het *doel mist.*

Reeds vroeger en bepaaldelijk bij het onderzoek der rekeningen bij de behandeling van het wetsontwerp betreffende het batig slot over 1856 werd de wensch geopenbaard, dat de uitslag van het administratief onderzoek omtrent de gouvernements-suikercultuur op Java mogt worden bekend gemaakt; een onderzoek dat naar de meening der toenmalige staatscommissie en van den minister van kolonien van groot belang kon zijn niet alleen voor de regeling der suikercultuur, maar ook, door het licht over de inlandsche huishouding verspreid, voor de kennis en regeling van andere cultures. De minister wenschte zich echter toen nog te onthouden van mededeeling van het rapport der commissie voor de suikercultuur op Java, omdat alleen een ongeteekend afschrift daarvan in zijn bezit was, terwijl de bijlagen ontbraken.

Thans zijn de redenen vervallen, waarom toen de openbaarmaking onraadzaam werd geoordeeld: de regering zal, naar men vertrouwt, geen bezwaar maken het bedoelde rapport nu aan de kamer mede te deelen.

Het klimmend bedrag *der subsidien aan de west-indische* kolonien en de nederzetting ter Kuste van Guinea heeft de aandacht getrokken.

Men verlangt eenige bijzonderheden omtrent den stand der *zout-exploitatie* op St. Martin te vernemen. Van ter zijde had men gehoord, dat de aan den heer Perrinon verleende concessie schadelijk voor de bevolking werkt. Ook schijnt, wanneer men een gerucht gelooven mag, het plaatselijk gouvernement op St. Martin concessie voor de zout-exploitatie aan zekeren Amerikaan verleend te hebben, wiens belangen, in strijd met die van den heer Perrinon, door het gouvernement der Vereenigde staten zouden worden voorgestaan. Men stelde belang zoo wel in deze zaak als in het algemeen in de vraag, welke regels bij het verleenen van dergelijke concessien naar het oordeel der regering behooren gevolgd te worden.

Gemeenteraad van Zierikzee.

Zitting van 29 october.

Voorzitter de heer Cau. Afwezig de heeren de Crane, van der Lek de Clercq en Keller, de laatste met kennisgeving.

De notulen der zittingen van 22 en 23 dezer worden gelezen, en na het ondergaan van eenige wijziging goedgekeurd.

De voorzitter zegt, dat het nieuwe reglement omtrent het burgerlijk armwezen vrijdag is gepubliceerd, en hij ten gevolge van het in werking treden op heden, den raad voorstelt tot de benoeming van vijf regenten over te gaan; dat burgemeester en wethouders ter bespoediging der zaak eene aanbeveling van 5 dubbeltallen hebben opgemaakt, die bij de oproepingsbrieven aan de leden zijn medegedeeld, als aanbevelingen. Hierop worden benoemd de heeren Job Broodman, R. Koole, D. van der Maas, Jacob Ochtman Joh. z., en C. J. van Zandijk; de 1e, 3e, 4e en 5e met 10, de 2e met 9 stemmen.

Hierbij ontstond eenige discussie, daar de heer de Jonge te kennen geeft abusievelijk een verkeerden naam te hebben ingevuld, doch de voorzitter vond geene vrijheid nader eene verandering toe te laten, en de vergadering besloot deze stemming voortgang te doen hebben.

De voorzitter geeft hierna kennis, dat de wethouder de heer Fokker zich op zijne uitnoodiging, met het presidium van dat collegie zal belasten.

De voorzitter zegt, dat bij hem is ingekomen een adres van-

den onderwijzer Bastmeijer om toelage voor dit jaar; dat hij dit ter bespoediging in handen heeft gesteld der plaatselijke schoolcommissie op rapport, en wanneer dit zal ingekomen zijn, het adres in de volgende zitting zal ter tafel brengen. Daarna deelt hij mede, dat de kerkeraad der hervormde gemeente eenige bedenkingen heeft gemaakt op de voorgedragene wijze van opheffing der overeenkomst omtrent het armwezen van 1817; dat die bedenkingen burgemeester en wethouders gegrond voorkomen, en zij daarom voorstellen in de overeenkomst op te nemen, dat behalve de bepalingen omtrent de overdragt der effecten, alle voorschriften van het contract van 1817en ook, wat de hervormden betreft, de overeenkomst van 30 januarij 1854 worden opgeheven. — Nadat op eene vraag van den heer van Dongen geantwoord was door den voorzitter, dat de zondags-collecte voortaan niet meer op den tegenwoordigen voet onder de kerkelijke armbesturen zal verdeeld worden, is het voorstel aangenomen.

De voorzitter zegt, dat de commissie tot onderzoek der regeling van het meer uitgebreid en verder voortgezet lager onderwijs gereed is rapport uit te brengen, doch dat hij gelooft het noodig is de openbare vergadering alvorens in eene beslotene zitting te veranderen; de openbare zitting wordt daarop geschorst.

Na verloop van een uur wordt de zitting heropend, en brengt de heer van Dongen het rapport uit, strekkende om de beide instituten te behouden als openbare scholen; onder bedenking dat de som van f50, die bij beidescholen voor hulpmiddelen van het onderwijs, boeken en behoeften is uitgetrokken, verre beneden de behoefte is, in strijd met art. 32 der wet en art. 2 van het conceptreglement, en voor elke school met minstens f100 zou moeten verhoogd worden; dat dit wel meer bezwaar voor de gemeente zal geven, doch men dient te voldoen aan de wet, terwijl wanneer deze bedenking niet mogt worden gedeeld, men de voorkeur zou geven aan het verkrijgbaar stellen der behoeften tegen inkoopsprijs op de school, even als zulks met de bijzondere school van Rensen geschiedt. Men stelt voor om het schoolgeld op het instituut voor meisjes te bepalen op f45 in plaats van f48, daar men rekent dat dit voor het onderwijs in het fransch genoegzaam is, en dit het meest geleerd wordt.

Verder wordt in overweging gegeven dat het nuttig en doelmatig zoude zijn, wanneer op de scholen goede conduitelijsten der leerlingen werden gehouden en elk kwartaal aan de ouders medegedeeld.

Na de voorlezing wordt de vergadering verdaagd tot des avonds ten 7 ure.

Avondzitting van 29 october.

Voorzitter de heer Cau. Afwezig de heeren Keller en Landsknegt met kennisgeving, de Crane en van der Lek de Clercq.

Komen in behandeling de voorgedragen verordeningen omtrent de regeling van het meer uitgebreid en verder voortgezet lager onderwijs in deze gemeente.

De verordening aanwijzende het getal scholen; zijnde een instituut voor jongens en een voor meisjes, met bevoegdheid aan de beide hoofdonderwijzers om zoo veel kostleerlingen te houden, als de localiteiten gevoegelijk toelaten en de plaatselijke schoolcommissie zal toestaan. Op het instituut zal het onderwijs, behalve de verdere voortzetting der vakken bedoeld in art. 1 letters *a* tot en met *h* der onderwijswet, omvatten de fransche, engelsche en hoogduitsche talen, de wis- en natuurkunde, zoo in hare beginselen als verder voortgezette beoefening; op dat voor meisjes, de vakken bedoeld in art. 1 letters *a* tot en met *h* der wet, de fransche, engelsche en hoogduitsche taal, zoo in hare beginselen als verder voortgezette beoefening, en de handwerken voor meisjes. Bij deze artikelen is door den heer Fokker gezegd, dat er twijfel bestaat of zij overeenkomstig art. 16 der wet zijn, dat onlangs de regering getoond heeft ook deze meening te deelen, bij de vernietiging van een besluit van den gemeenteraad van Deventer; namelijk dat op scholen als deze, in de eerste plaats onderwijs moet gegeven worden in al de vakken van het gewoon lager onderwijs; dat gedeputeerde staten ook dit gevoelen schijnen te deelen, en de districtschoolopziener heeft te kennen gegeven te vermeenen de regering in dezen niet van gedachte zal veranderen; dat echter de schoolcommissie en ook burgemeester en wethouders vermeenen, dat, mogt die meening ook gegrond zijn op de letterlijke opvatting der wet, zij niet overeenkomt met haren geest, en dat het bestuur, wanneer het gezorgd heeft, dat er een voor de bevolking voldoend getal scholen is, waar gewoon lager onderwijs wordt gegeven, de bevoegdheid moet hebben om ook scholen, al was het voor enkel uitgebreid lager onderwijs, op te rigten; dat de commissie, om echter eenigzins aan de bedenkingen te gemoet te komen, heeft voorgedragen het lezen, schrijven, rekenen en de beginselen der vormleer, hoewel deze eigenlijk op eene school als deze, hoewel beoefend wordende, niet als leervakken te pas komen; dat de commissie echter begrepen heeft het zingen, letter *i* van art. 1 der wet, niet te moeten opnemen, daar voor de klasse van kinderen die deze school bezoeken, het zij op de zangschool, het zij door privaat onderwijs, veel beter gelegenheid bestaat die kunsten te beoefenen dan voor de mindere standen, en dat hij gemeend heeft dit thans te moeten zeggen, ten einde de raad, wanneer de regering hare goedkeuring hieraan niet hechtte, zoude weten, welke reden de plaatselijke schoolcommissie en burgemeester en wethouders tot de voordragt gehad hebben.

Nadat de voorzitter herhaald had dat de meening van de schoolcommissie geheel was die van burgemeester en wethouders, werd de voorgedragen bepaling aangenomen.

Op het instituut voor jongens mogen geene leerlingen worden toegelaten dan die gewoon lager onderwijs hebben genoten en den ouderdom van 10 jaren hebben bereikt; de plaatselijke schoolcommissie kan in zeer bijzondere gevallen hierop uitzondering toestaan. Op het instituut voor meisjes worden slechts zoo veel kinderen uitsluitend voor het gewoon lager onderwijs, beneden den leeftijd van 10 jaren toegelaten, als de ruimte van het lokaal en het onderwijs der andere leerlingen zal gedoogen, het onderzoek hieromtrent is opgedragen aan de plaatselijke schoolcommissie.

De heer van der Grijp vraagt wat zal geschieden indien er zich meer leerlingen opdoen dan er ruimte is. De voorzitter antwoordt, dat deze dan of naar de andere lagere scholen zullen moeten gaan of privaat onderwijs genieten, daar het ontvangen van enkel lager onderwijs op deze school een exceptie is, als zijnde in vroeger jaren beproefd om de school te releveren.

Op beide instituten is jaarlijks eene groote vacantie van niet langer dan 6 en niet korter dan 4 weken.

Thans ontstaat eenige discussie over het denkbeeld der schoolcommissie om de onderwijzers geregeld gedraglijsten te doen bijhouden. Deze wordt beeindigd door de aanneming van het volgend, door den heer Fokker voorgesteld artikel: De hoofdonderwijzers houden geregeld lijsten van het gedrag en de vorderingen der leerlingen, volgens de voorschriften door de plaatselijke schoolcommissie te geven, en zenden daarvan extract aan de ouders.

De bepalingen van het plaatselijk reglement op het openbaar lager onderwijs, uitgezonderd de artt. 1, 2, 3 en 4 zijn, voor zoo ver zij niet strijden met den toestand, van toepassing op de beide instituten.

Thans wordt vastgesteld de belooning van den hoofdonderwijzer op het instituut voor jongens, zijnde, onder verpligting om een hulponderwijzer kost en inwoning te verschaffen, en behalve de voordeelen die hij als docent aan het gymnasium geniet f600; 25 pct. van het schoolgeld f210; de geheele opbrengst van het schoolgeld van 5 kostleerlingen, waarvan hij echter niet de 25 pct. hier boven geniet; vrije woning en tuin; die van den hulponderwijzer kost en inwoning en een maximum van f600. Die der hoofdonderwijzeres op het instituut voor meisjes, onder verpligting eene hulponderwijzeres kost en inwoning te verschaffen, f1270; de 25 pct. schoolgeld, met dezelfde bepaling als boven omtrent de 5 kostleerlingen, vrije woning en tuin, f280; jaarwedde hulponderwijzeres, behalve kost en inwoning f150. Voor beide scholen was voorgedragen f50 voor schoolbehoeften en boeken; de commissie oordeelde dit veel te weinig, daar haars inziens de gemeente volgens art. 32 der wet al de boeken moet verschaffen. Dit geeft tot langdurige discussie aanleiding, waarbij de voorzitter en de heer Fokker aantoonden, dat het hier slechts raming goldt, nog geene vaststelling, welke eerst later zoude te pas komen; dat zij niet geloofden, dat de wet voorziening in al de behoeften ten koste der gemeente wil. De commissie gaf te kennen, dat hoezeer zij het, in het belang der gemeente, niet wenscht, zij echter de wet wel zoodanig opvatte. Het door den heer Fokker aangevoerde, dat het geraamde naar het oordeel der onderwijzers voldoende was, wederlegde men door de opmerking dat dit gegrond was op hetgeen thans geschiedt, gedeeltelijke aanschaffing door de kinderen. Ten slotte verklaarden 8 leden zich tegen en de heer Mulock Houwer voor de geheele aanschaffing ten koste der gemeente, verklarende de heeren van Dongen en Ochtman tegen te stemmen, omdat zij na de inlichtingen hoopten, dat de zienswijze van burgemeester en wethouders door de regering zoude worden gedeeld.

De schoolgelden worden bepaald, instituut voor jongens, dag- en avondschool f40, avondschool f12; instituut voor meisjes, dagschool f48; voor haar die alleen gewoon lager onderwijs genieten f30. De commissie stelde voor het schoolgeld van f48 op f45 te brengen; men erkende dat het schoolgeld verminderd was, doch meende dat voor de leerlingen die alleen fransch leerden f48 te hoog was, vooral omdat men het wenschelijk acht, dat ook voor meisjes het erlangen van eene degelijke wetenschappelijke opleiding niet te moeijelijk wierd gemaakt. Nadat de heer Fokker en de voorzitter hadden ingelicht, dat voortaan het aan de leerlingen niet vrij zal staan om te kiezen, of zij alleen fransch, dan ook hoogduitsch of engelsch zullen leeren, wordt het schoolgeld vastgesteld zoo als het is voorgedragen. Tegen stemden de heeren Mulock Houwer, van Dongen en Ochtman.

De heer van der Grijp verlaat de vergadering.

De verordening tot heffing van schoolgeld wordt vastgesteld; daarin was voorgedragen, dat de artt. 3, 4 en 5 der verordening van den 30 junij, daarop toepasselijk waren; op voorstel van den heer Fokker worden die artikelen zelven daarin opgenomen.

Deze verordeningen zullen allen aan de noodige goedkeuring worden onderworpen.

Thans wordt naar aanleiding van art. 17, het besluit genomen bepalende hoe in deze gemeente, gewoon lager, meer uitgebreid en verder voortgezet onderwijs wordt gegeven.

De heer Ochtman vraagt of thans ook het gymnasium niet zoude kunnen geregeld worden. De heer Fokker zegt, dat bij curatoren een onderzoek aanhangig is in hoe ver wijziging in de regeling van het gymnas. zoude nuttig en noodig zijn, doch dat voor het oogenblik de raad geene uitvoerende magt over het gymnasium heeft, als behoorende die bij den raad en den koning.

De voorzitter stelt voor, namens den raad de schoolcommissie dank te betuigen voor de vele moeiten, die zij zich gegeven heeft voor de geheele regeling van het lager onderwijs. Hiertoe is besloten, en de vergadering daarna gescheiden.

ERRATA. In de 1e kolom 2e bladz. van het verslag der zitting van den gemeenteraad van 22 october, de 42e regel van onder, staat beplantingen bijv. van den havendijk; moet zijn, leverdijk.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.